

Help zó een lam van een ingekruld ooglid af

TEKST: JACQUES ENGELEN. FOTO'S: HENK RISWICK

Ingekruld ooglid. Op het ene schapenbedrijf totaal onbekend, op het andere een jaarlijks terugkerend probleem. De aandoening is in feite vrij onschuldig maar voor het lam zeer irritant. Gelukkig is entropion vrij eenvoudig te verhelpen. De ingreep, stap voor stap.

Voor dierenarts Mark van der Heijden van de dierenartsenpraktijk ULP in Harmelen is een krammetje in een ingekruld ooglid drukken een erg gemakkelijke ingreep. Hij doet het elk voorjaar een aantal keren. Meestal hoeft hij het maar één keer te doen en hoeft hij niet nog eens naar dat bedrijf.

Komt een ingekruld ooglid, officieel entropion geheten, dan zo weinig voor? Ja en

nee. Ja, omdat er schapenhouders zijn die het nog nooit meemaakten. Nee, omdat de aandoening op sommige bedrijven erg hardnekkig is. Entropion is erfelijk en kan daardoor in een koppel steeds terugkomen. Dat Van der Heijden er maar een keer voor hoeft op te draven, komt doordat een ingekruld ooglid gemakkelijk te verhelpen is en als een dierenarts dat een keer heeft voorgedaan, kan de schapenhouder het voortaan zelf. Vandaar dat Van der Heijden

het vaak bij een eenmalig bezoek houdt. Na een oproep van *Het Schap* op Facebook reageerden verschillende schapenhouders dat we bij hen wel foto's mochten maken van de beste behandeling van entropion: een krammetje in het ooglid drukken. In Harskamp, op het Suffolk-fokbedrijf van Jan Dick ter Maaten kon Van der Heijden terecht en maakten we de foto's. Op deze pagina's laten we stap voor stap zien hoe deze ingreep in zijn werk gaat. 🐏

1 ZO ZIET EEN INGEKRULD OOGSID ERUIT

Rond het oog is het nat. Dat is traanvocht. Doordat de haren van de ingekrulde huid van het onderste ooglid het hoornvlies van het oog irriteren, gaat dat oog tranen. Vaak is een vochtstreep een eerste indicatie van deze aandoening en die is op afstand te zien.

Van dichtbij is te zien dat het onderste ooglid naar binnen is gekruld, en het bovenste niet, en dat de haartjes de oogbol raken.

Dit oog is zelfs al een beetje ontstoken wat te zien is aan de pusachtige vloeistof. Wordt die ontsteking erger, dan kan het oogvlies troebel blauwachtig worden. Het hele oog kan ontsteken en het lam kan blind worden. Hoog tijd voor behandelen!

2 TANGETJE, KRAMMETJE EN ZALF

Dit zijn de spullen die nodig zijn: een specifiek tangetje, een strip krammetjes en eventueel oogzalf. Die zalf moet wel door de dierenarts worden voorgeschreven. Tangetje en krammetjes ('agraves') zijn vrij verkrijgbaar. Krammetjes zijn er in allerlei maten. Agraves van 12 millimeter kunnen goed worden gebruikt bij lammeren met entropion.

3 ZET ZO KRAMMETJE IN DE TANG

Plaats een krammetje in de achterkant van de tang. Daar zijn twee uitsparingen waarin een krammetje precies past. De voorkant van de tang is om het krammetje later te verwijderen.

4 DRUK HET IN HET OOGLID

Hou het oog met duim en wijsvinger open, zodat het onderste ooglid al iets terugstulpt naar buiten. Druk het krammetje verticaal in het ooglid. Veel kracht zetten is niet nodig. Gewoon rustig dichtknijpen. Daardoor wordt het ooglid nog meer teruggehaald zodat het niet meer de oogkas instulpt.

Het krammetje kan ook horizontaal worden gezet, maar dat heeft als nadeel dat er dan een plooï ontstaat die niet in lijn is met het ooglid. Vandaar dat Mark van der Heijden altijd kiest voor verticaal.

Na gebruik tangetje schoonmaken en ontsmetten met wat alcohol of spiritus.

5 BEHANDEL HET OOG EVENTUEEL MET WAT ZALF

Oogzalf is meestal niet nodig en omdat het om antibiotica gaat ook beter om heel terughoudend daarmee te zijn. Gebruik de zalf niet standaard maar alleen bij ernstige gevallen, zoals bij dit lam. In dat geval: minimaal twee keer daags gedurende enkele dagen.

LETTERLIJK TE RUIM VEL

Waarom krult een ooglid in? Waarom niet een mondhoek, een oorleltje of een ander lichaamsdeel? Waarom nou net dat ooglid waarvan de haren zo irriteren als ze op de gevoelige oogbol drukken?

Dat komt doordat een pasgeboren lam letterlijk te ruim in zijn vel zit. Je ziet het eigenlijk altijd als zo'n beestje net is geboren: dat huidje heeft plooïen. Pas na aantal dagen krijgt het lam meer 'body' en komt het strakker in het vel te zitten.

Volgens Piet Vellema van GD is dit dan ook de enige reden voor het ontstaan van entropion: de huid slobbert. Die draait soms over de rand de oogkas in. Het is dus niets meer of minder dan een huidplooï, maar wel eentje die het o zo gevoelige oog raakt. En dat leidt tot irritatie. Door een tijdje de huidplooï terug te trekken, met zo'n handig krammetje bijvoorbeeld, krijgt het lam even respijt.

Lichaamsgroei zorgt ervoor dat de huid op de normale spanning komt en het probleem is weg. Je zou ook tijdelijk een hechting in het ooglid kunnen zetten en in het verleden werd ook weleens de oogbolspanning verhoogd met een injectie zodat de huidplooï werd weggedrukt.

Entropion is erfelijk, dat wel. Wil je ervan afkomen, dan moet je dieren wegdoen uit de foklijnen waar het probleem voorkomt.

Overigens: zo'n ingekruld ooglid is niet iets exclusiefs voor schapen. Het komt ook voor bij andere diersoorten. Bij honden vaak zelfs, en daar wordt geadviseerd om niet te veel te fokken op extreme huidplooïen. Entropion komt ook bij mensen voor. Daar gaat het vrijwel nooit om deze erfelijke vorm maar juist eentje die ontstaat bij het ouder worden.

6 NA EEN WEEK: OPGEKNAPT!

Het herstel gaat echt snel na het plaatsen van het krammetje. Enkele dagen na de ingreep moet de huid rond het oog al droog zijn. De eerste dagen kan het oog nog wat tranen door irritatie van het hoornvlies. Denk aan een zandkorrel in het oog van een mens: die voel je ook nog enige tijd terwijl die zandkorrel allang weg is.

Is na twee tot drie dagen het oog niet droog, dan zit het ooglid nog steeds niet goed. Misschien zit het krammetje niet goed of niet op de goede plek. Verwijder het krammetje en plaats een nieuwe.

7 VERWIJDEREN. STAP EEN

Het oog is hersteld en het krammetje kan worden verwijderd. Schuif de bolle punt van de tang onder het krammetje. Dat is de eerste stap.

8 KNIJPEN EN KLAAR

Knijp nu de tang rustig dicht. Daardoor strekt het krammetje zich en kunt u het verwijderen. Gooi het gebruikte krammetje weg en maak het tangetje weer goed schoon. Het lam is genezen!

FILMPJE!

Kijk op het YouTube-kanaal van vakblad *Het Schaa*p naar een filmpje over deze behandeling.

Mark van der Heijden, dierenarts bij Universitaire Landbouwhuisdieren Praktijk Harmelen